

Датум: 11. 03. 2013.

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију 27. фебруара 2013. године Наставно-научно веће Филолошког факултета у Београду Одлуком број 598/1 образовало је комисију за преглед и оцену докторске дисертације коју је мр Станимир Ракић предао под насловом <i>Лексички слој именичких сложеница типа именица+именица у савременом енглеском језику</i>.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1. Др Биљана Чубровић, ванредни професор за ужу научну област Англистика, предмет Енглески језик, изабрана 07. 12. 2010, Филолошки факултет Универзитета у Београду</p> <p>2. Др Јелена Вујић, ванредни професор за ужу научну област Англистика, предмет Енглески језик, изабрана 23. 01. 2012, Филолошки факултет Универзитета у Београду</p> <p>3. Др Татјана Пауновић, ванредни професор за ужу научну област Англистичка лингвистика, предмети Енглески језик, Фонетика, изабрана 27. 11. 2008, Филозофски факултет Универзитета у Нишу</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Станимир, Војислав, Ракић</p> <p>2. Датум рођења, општина, република: 28. 05. 1941. године, Београд, Србија</p> <p>3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 07. 12. 1999, Београд, Филолошки факултет, <i>Сложенице типа именица+именица и придев+именица у савременом енглеском језику</i></p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Филолошке науке</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<i>Лексички слој именичких сложеница типа именица+именица у савременом енглеском језику.</i>
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Докторска дисертација мр Станимира Ракића под насловом <i>Лексички слој именичких сложеница типа именица+именица у савременом енглеском језику</i> исписана је на 425 страна компјутерски сложеног текста. Излагање у њој подељено је на следећа поглавља: Увод - теоријске претпоставке лексичке фонологије и морфологије (стр.1-33), Прозодијски домени и морфолошка

структура речи (стр. 34-72), Сложенице у савременом енглеском језику (стр. 73-100), О слагању и извођењу у енглеском језику: извештај о корпусном истраживању (стр. 101-180), Сложенице са множинским -s у компонентама (стр. 181-216), О могућим речима и „прескакању“ лексичких слојева у творби сложеница (стр. 217-235), Преглед главних резултата и закључака (стр. 236-255), Литература (стр. 256-271) и Прилози бр. 1-13 (стр. 272-425).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У уводу докторске дисертације мр Станимир Ракић даје преглед основних претпоставки лексичке фонологије и морфологије, као и других тангентних приступа оних грана лингвистике које се баве сложеницама и проблемима које студије о њима истражују (нпр. теорије оптималности). Централни проблеми у студијама о сложеницама засновани су на следећим темама: уређењу лексичких слојева, латинском ограничењу у енглеском језику, питањима фонотактике, растављивости и учесталости употребе лексичких јединица какве су сложенице. Мр Ракић детаљно разматра и веома важно питање статуса лексикона у генеративној граматици, најпре анализирајући сложенице уопште, а потом и сложенице у енглеском језику. У фокусу истраживања су именичке сложенице које у својој морфолошкој структури имају две именице (са могућим флективним наставцима у првој или другој компоненти), као и сложенице које карактерише нешто комплеснија морфолошка структура (укључујући и тзв. фразне сложенице). Основна полазна хипотеза дисертације потиче из теорије лексичке фонологије и морфологије и своди се на проверу претпоставке Кипарског (Kiparsky 1982) о постојању три одвојена лексичка слоја у енглеском језику: (1) афикси 1. реда и нерегуларна флексија, (2) афикси 2. реда и композиција и (3) правилна флексија. У овој дисертацији се разматрају неки општи проблеми теорије о уређењу лексичких слојева, као и проблеми у вези са местом сложеница типа именица+именица у постављеној хијерархији лексичких слојева. Мр Ракић најпре као илустрацију наводи примере из литературе у којима се крши тако постављена хијерархија, а потом пружа велики број примера који је подржавају, поткрепљујући своје закључке анализом валидних примера из лексикона савременог енглеског језика.

У другом делу дисертације, аутор даје сажет преглед најважнијих теоријских чланака у традицији генеративне фонологије и морфологије, бавећи се пре свега њиховим нераскидивом везом на примеру сложеница у енглеском језику. Овај сегмент дисертације уводи кључне концепте из поменутих грана генеративне лингвистике, неопходних за анализу сложеница и њихов третман у савременом енглеском језику. Иако се аутор определио за генеративни приступ у анализи сложеница у енглеском језику, он у 4. поглављу дисертације разматра питања морфолошког процеса композиције у оквирима традиционалне науке о језику, полазећи од тематике дефинисања сложеница, њихове идентификације и статуса, као и класификације афикса. Важност разграничавања сложеница и синтагми, као и начело растављивости такође су предмет анализе одвојених поглавља дисертације. Аутор дисертације се систематично креће од најситнијих до веома крупних тема које су незаобилазни део сваке студије о морфолошком процесу композиције посматрано из синхронијске перспективе, анализирајући их на себи својствен начин, али кроз призму како традиционалних приступа проучавању језичких феномена, тако и кроз лингвистичке теорије новијег датума.

Наредна три поглавља представљају централни део дисертације, а у њима аутор анализира фонолошке и морфолошке проблеме сложеница у енглеском језику на корпусу од преко 6.000 јединица, испитујући своју полазну хипотезу о броју лексичких слојева и

хијерархијском уређењу тих лексичких слојева, за које се претпоставља да су валидни за добар део лексикона енглеског језика. Мр Ракић указује на постојање општих ограничавајућих фактора, каква је нпр. лексикализација одређене сложене лексичке јединице, те закључује да у таквим случајевима претпостављена хијерархија престаје да важи. Такве лексикализоване јединице изворни говорници третирају као целине, а правила творбе самим тим постају редундантна. Анализа корпуса показује да се морфолошке структуре уопште, а самим тим и сложене као резултат морфолошког процеса композиције, не могу посматрати као домен посебних фонолошких правила, уколико се не поклапају са елементима фонолошке хијерархије (слоговима, стопама, прозодијским речима и интонацијским фразама). "Прескакање" одређених лексичких слојева посебно је питање којим се детаљно баве парадокси заграђивања, а које је аутор систематично описао и анализирао на корпусу сложеница именица+именица у енглеском језику.

Аутор сматра да се, у незанемарљивом броју случајева, правила творбе могу дефинисати као статистичке законитости, а самим тим и својства морфолошких јединица која се приказују на градираној скали. Анализа корпуса сложеница енглеског језика показује да теорија уређења лексичких слојева у склопу лексичке фонологије помаже нашем бољем схватању повезаности различитих језичких нивоа, првенствено фонологије и морфологије. Неретко се примећује и продор синтаксе, који отвара сасвим нова питања о морфолошком процесу композиције, а која ће се евентуално поставити кандидату на усменој одбрани у циљу даљег расветљавања међусобне повезаности више језичких нивоа.

На корпусу сложеница из енглеског језика, мр Ракић проверава поставке лексичке морфологије, које до сада нису проверене на једном репрезентативном корпусу. У општим закључцима наводи се да сложене именица+именица у енглеском језику могу бити придружене другом лексичком слоју, а правилна флексија трећем лексичком слоју, када су у фокусу мање фреквентне лексичке јединице. Високо фреквентне лексичке јединице лексикализују се као целина и закључак је да се оне не растављају на саставне елементе. Аутор дисертације закључује да централна теорија уређења лексичких слојева у склопу лексичке фонологије и морфологије остварује значајне резултате у објашњавању чињеница које се тичу повезаности морфологије и фонологије. На примеру сложеница типа именица+именица у савременом енглеском језику доказује се тврдња да морфологија и фонологија делају у тандему и да се језички феномени не могу посматрати само кроз један језички ниво.

VI   Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији уз напомену:

Навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

- О структури лексикона, *Филологија*, књига 14, Загреб, 1986, 291-293.
- О лексичком слоју сложеница типа придев+именица, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* 37, 1999, 255-276.
- О крађењу првих компоненти именичких сложеница у српском језику, *Наш језик XXXIII*, св. 3-4, 2000, 236-243. Институт за српски језик, Београд.
- О морфолошком појму главе, конверзији и структури сложеница, *Јужнословенски филолог* 57, 2001, 7 -31, Институт за српски језик, Београд.
- Врсте речи и класификација сложеница у енглеском језику, *Филолошки преглед* 29, 2002, 55-65.
- О крађењу дужина првих компонената именичких сложеница у српском језику, *Наш језик* 35/3-4, 2002, 236-43.

- О акценту и дужини именичких сложеница, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* 47/1,2, 2004, 425-444.
- О везном вокалу и везном морфему у неким основним типовима сложеница у српском језику, *Наш језик* 36/1-4, 2005, 35-53.
- The problem of Level Ordering and the Structure of some English Compounds, *ELLSII75, Proceedings*, Vol. 1, University of Belgrade, 2006, 131-145.
- О структури сложеница у српском језику, *НССВД* 35/1, 2006, 367-376.
- О лексичком слоју именичких сложеница типа именица+именица у српском језику, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* 50/1,2, 2007, 767-791.
- A Note on the Latinate Constraint in English Suffixation, *Skaze* 3-4, 2007, (http://www.skase.sk/Volumes/JTL10/pdf_doc/4.pdf)
- О суфиксацији именичких сложеница у енглеском језику, *Језик, књижевност, глобализација*, Ниш, 2008, 263-280.
- On Derivation and Compounding in English, *ELLSSAC, Proceedings*, vol. 1, Belgrade 2008, 203-216.
- Белешке о структури, типској учесталости и писању енглеских сложеница, *Филолошки преглед* 35/1-2, 2008, 179-190.
- Some Observations on the Structure, Type Frequencies and Spelling of English Compounds, *Skase* 6/1, 2009, 59-83 (http://www.skase.sk/Volumes/JTL13/pdf_doc/04.pdf)
- Some Further Observations on the Spelling of English Compounds, *English Language Overseas Perspectives and Enquiries*, volume VII, 2009, 9-26.
- On the meaning and status of attributive genitive in English, *ELLSSAC Conference, Proceedings*, vol. 1, 2011, 253-264.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Докторска теза мр Станимира Ракића *Лексички слој именичких сложеница типа именица+именица у савременом енглеском језику* значајан је прилог проучавању како теоријске лингвистике, тако и лингвистичке англистике. Анализа корпуса сложеница на примеру енглског језика захтевала је примену неколицине лингвистичких праваца и метода новијег датума, који до сада код нас нису коришћени као теоријски оквир проучавања сложеница у енглеском језику. Комплексним приступом одабраној теми, аутор дисертације је на примеру енглеског језика проверио хипотезе једног броја теорија генеративне фонологије и морфологије и побољшао их у домену свог проучавања. Трагајући за најадекватнијим приступом проучавању комплексног проблема сложеница, мр Ракић је указао на неопходност еклектичног приступа сложену језичком феномену какве су сложенице.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА **НАПОМЕНА:** Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Анализа и комплексна примена различитих теоријских оквира генеративне и традиционалне лингвистике на примеру сложеница у енглеском језику, заснована на новим приступима истраживању, значајан је допринос теорији и пракси лексичке фонологије и морфологије. Писана аргументовано, поткрепљена свом потребном литературом, одмерена у вредновањима различитих теоријских праваца науке о језику, докторска теза мр Станимира Ракића отвара ново поље истраживања сложеница и сличних структура, како у англистичкој пракси, тако и у другим мање проучаваним језицима.

IX - Предлог

На основу свега наведеног, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију мр Станимира Ракића под насловом **Лексички слој именичких сложеница типа именица+именица у савременом енглеском језику** и предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да извештај прихвати и упути га Већу друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на сагласност и да кандидата позове на усмену одбрану.

Потписи чланова Комисије:

др Биљана Чубровић, ванредни професор
Филолошког факултета у Београду

др Јелена Вујић, ванредни професор
Филолошког факултета у Београду

др Татјана Пауновић, ванредни професор
Филозофског факултета у Нишу